

N:o 8.

Ank. till Riksd. Kansli den 23 Febr. 1878, kl. 7 e. m.

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 2, i anledning af motioner om ändring af Kongl. förordningen den 9 Juni 1871 angående fattigvården, i hvad den rörer bestämmelsen om hemortsrätt.

I motion, N:o 25, som blifvit till Utskottet remitterad, har Herr *A. F. Pettersson* fästat uppmärksamhet derå, att i senare tid flera s. k. skydds- eller fångvårdsföreningar blifvit bildade, hvilka gjort till sin uppgift att anskaffa arbete och anställning i tjenst åt straffade personer, som ur fångelserna utgå, men att ett stort hinder för dessa föreningsars bemödanden skulle förefinnas i nu gällande fattigvårdsförordnings stadgande i dess § 22 att, i fråga om fattigvård »svensk medborgare anses hafva hemortsrätt i det fattigvårdssamhälle, der han senast författningsenligt blifvit eller bort blifva mantalsskrifven, eller med andra ord, att hemortsrätt vinnes endast genom skattskrifning och icke genom längre gagnande vistelse inom en kommun.»

Enär det, enligt motionärens åsigt, skulle hafva visat sig, att ett bland de största hindren för skyddsföreningarne att få plats åt frigifven fånge ligger i nämnda stadgande, hvarigenom person, som eljest kunde vara villig att i sitt hem mottaga den frigifne, dock underlåter detta af farhåga att denne skulle falla kommunens fattigvård till last; så föreslår han, »att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att uti 24 § af Kongl. förordningen om fattigvården i riket måtte införas ett nytt moment, så lydande: Från fångelse fri-

gifven person, som af skydds- eller fångvårdsförenings försorg eller annan dylik inrättning åtnjuter skydd och understöd, vinner ej hemortsrätt i det fattigvårdssamhälle, der han efter frigifning vistas, så länge understödet fortfar.»

Herr *Nils Pettersson*, med hvilken tre andra ledamöter af Kammarerna sig förenat, har, uti till Utskottet hänvisade motionen N:o 111 anfört att, sedan nu gällande Kongl. förordning om fattigvården blifvit tillämpad, man kommit i erfarenhet af, att samma förordning lemnar de särskilda fattigvårdssamhällena allt för fritt spelrum att genom tillfälliga understöd åt inflyttade medellösa arbetare eller deras familjer befria sig ifrån en möjligen i framtiden befarad fattigvård; och skulle, enligt motionärens uppgift, fattigvård ganska ofta påtvingats dylika personer eller familjer, utan att understöd blifvit begärdt eller i verkligheten varit behöfligt. På grund häraf föreslår han, att »Riksdagen ville för sin del besluta, att 25 § samt de paragrafer i Kongl. förordningen den 9 Juni 1871, som härmed kunna ega sammanhang, måtte ändras så, att tillfällig fattigvård, som lemnats inflyttade personer ifrån annat fattigvårdssamhälle, innan de vunnit hemortsrätt, icke må ega inflyttande på den i öfrigt stadgade ordning för hemortsrätt.»

Dessa begge motioner, hvilka sinsemellan hafva ett visst sammanhang, har Utskottet funnit lämpligt att i ett gemensamt utlåtande behandla; och som, oaktadt Kongl. förordningen angående fattigvården, ännu endast få år varit tillämpad, förslag likväl redan två gånger, nemligen vid 1873 och 1877 årens riksdagar, varit väckta om ändring af hvad densamma i fråga om hemortsrätt uti § 25 stadgar, så har, då nu förslag om ändring för tredje gången framkommit, Utskottet ansett lämpligt att först här ordagrant intaga lydelsen af nyssnämnde paragraf, som är följande, nemligen:

»Har någon för sig, hustru eller minderårigt barn kommit i behof af fattigvård, enligt § 1, innan ett år förflutit, sedan han, till följd af inflyttning, blifvit eller bort blifva mantalsskrifven inom visst fattigvårdssamhälle, eller har den, som med afseende å tilltänkt inflyttning mantalsskrifvits inom visst fattigvårdssamhälle dit ej inflyttat, anses han icke hafva hemortsrätt i det fattigvårdssamhälle, inom hvilket han sålunda blifvit eller bort blifva mantalsskrifven, utan behåller han den hemortsrätt, han näst derförut egde. Detsamma gäller, der någon, som till följd af inflyttning blifvit eller bort blifva inom visst fattigvårdssamhälle mantalsskrifven, under loppet af ett år näst derförut eller näst derefter för sig, hustru eller minderårigt barn af annat fattigvårdssamhälle åtnjuter fattigvård.»

Enligt 22 § och närmast efterföljande paragrafer i nyssberörda

förordning, är hemortsrätten hufvudsakligen beroende af personens mantalsskrifningsort, så att såsom allmän regel gäller, att svensk medborgare skall anses hafva hemortsrätt inom det fattigvårdssamhälle, hvarest han senast författningsenligt blifvit eller bort blifva mantalskrifven. Härifrån undantagas dock, utom andra, sådana från ett till annat samhälle inflyttade personer, hvilka för sig, hustru eller minderåriga barn antingen kommit i behof af fattigvård enligt § 1 af nyssberörda förordning innan ett år förflutit sedan de till följd af inflyttningen blifvit eller bort blifva inom det nya samhället mantalsskrifne, eller ock under loppet af ett år näst före eller näst efter sådan mantalsskrifning af annat fattigvårdssamhälle åtnjutit understöd, i hvilka fall dessa personer bibehålla den hemortsrätt de näst före inflyttningen egde. Deremot är *mantalsskrifning*, enligt 3 § 1 mom. i Kongl. förordningen den 20 Juli 1861, hufvudsakligen beroende af en persons vistelse, så att hvar och en skall mantals- och skattskrifvas der han har eller till följd af sitt vistande bör anses hafva sitt bo och hemvist, härifrån dock undantagne, bland andra, de personer, hvilka uti ransakningsstraff- eller arbetsfängelse hållas, hvilka under fängelsetiden skola fortfarande mantalsskrifvas inom den stad eller socken, i hvars mantalslängd de senast varit uppförda. I sjelfva verket afser således Herr A. F. Petterssons motion att nyssberörda, för häktad person gällande undantagsstadgande i afseende å mantalsskrifningsort med deraf beroende hemortsrätt skulle äfven efter frigifvandet tillämpas å sådane fångar, som genom fångvårdsförenings bemedling erhållit skydd och understöd för vistelse inom annan kommun än den de före häktandet tillhört, så länge understödet fortfar.

Utskottet, som icke misskänner det menniskovänliga syftet med ifrågavarande motion, är likväl öfvertygad om att bifall till motionen skulle medföra åtskilliga svårigheter eller förvecklingar vid tillämpningen, isynnerhet om efter någon längre tids förlopp fråga uppstode om bestämmande af den ort, till hvilken en frigifven fånge i fattigvårdshänseende hörde, då det gälde att få utrönt, huru vida och under hvilken tid han af fångvårdsförening åtnjutit »skydd och understöd». Att bifall till motionärens förslag för öfrigt skulle föranleda väsentligt ökad ansvarighet i fattigvårdshänseende för de kommuner, i hvilka de frigifne fångarne före frigifvandet haft hemortsrätt, lider väl ej heller något tvifvel. Helt säkert skulle dessa kommuner, i hvad de kunde förmå, söka skydda sig mot allt för vidt utsträckt fattigvårdsansvarighet, och sålunda antagligen söka motverka fångvårdsföreningarnes välvilliga verksamhet. En oegentlighet skulle äfven komma att ega rum derutinnan, att dessa kommuner, hvilka fortfarande skulle

hafva skyldighet att lemna fattigvård till den frigifne fångens hustru och barn, beröfvades tillfälle att, med begagnande af den husbonderätt, som tillkommer den kommun, hvilken lemnar fattigvård, tillhålla den frigifne fången att med arbete godtgöra den kostnad, som kommunen fått vidkännas genom att fullgöra sin ofvan nämnda skyldighet. Utskottet anser sig derföre icke kunna till bifall förorda Herr A. F. Petterssons motion.

Den andre motionären, Herr Nils Pettersson, åsyftar med sitt förslag en åtgärd, så till vida motsatt den af föregående motionären förordade, att större säkerhet än som han anser nu förefinnas, må i fattigvårdshänseende beredas den kommun från hvilken afflyttning skett, så att afflyttade personer icke måtte, såsom han anser nuvarande förhållandet enligt förordningens 25 § tillstädja, till och med för all framtid derstädes få behålla hemorts rätt, äfven om blott tillfälligt understöd af inflyttningsskommunen åt dem lemnades en gång under första året efter det de i sistnämnde kommun blifvit mantalsskrifne. Enligt Utskottets åsigt är motionärens uppfattning af förhållandet nog så till vida riktigt, att person som, under första året efter det han, i den kommun till hvilken han flyttat, blifvit mantalsskrifven, kommit i behof af och mottagit tillfälligt fattigunderstöd, hvad hemorts rätt beträffar tillhör afflyttningsskommunen; men detta förhållande medför icke någon annan olägenhet för nämnde kommun än att ersätta inflyttningsskommunen det tillfälliga understödsbeloppet. Vid nästa derefter följande mantalsskrifning inträder en ny period. Skulle personen äfven under denna, räknad till ett år från nya mantalsskrifningstiden, mottaga tillfälligt fattigunderstöd, så inträffar samma förhållande, som under föregående året. Skulle han åter derunder icke komma i behof af tillfälligt understöd, så öfverflyttas hemortsrätten för personen till inflyttningsskommunen. I sjelfva verket medför nu gällande stadgande således icke någon svårare olägenhet i fattigvårdshänseende för afflyttningsskommunen. Om ock visserligen, på sätt motionären antager, man i inflyttningsskommunen nu lätt är i tillfälle att, genom att meddela, eller, såsom han säger, påtvinga, inflyttad person, hvilken man befarar kunde i framtiden komma fattigvården till last, tillfälligt understöd, öfverflytta underhållsskyldigheten på afflyttningsskommunen, så kan det väl dock äfven för visst antagas, att inflyttad person mången gång kommer i verkligt behof af understöd, som derföre måste, om ock blott tillfälligtvis, af inflyttningsskommunen lemnas, hvadan det icke kunde vara billigt att i sådan händelse personens hemorts rätt skulle på denna kommun öfverflyttas. Åtminstone vore detta ingalunda billigare än att,

på sätt nu är stadgadt, personen under uppgifna förhållanden, tills vidare har sin hemortsrätt i afflyttningsskommunen.

Utskottet har förvissat sig derom att dess här uttalade åsigt om rätta tolkningen af fattigvårdsförordningens 25 § öfverensstämmer med den tolkning som åt samma § af öfverordnad myndighet gifvits. Då motionären synes hafva kommit till en annan, för afflyttningsskommunen ofördelaktigare tolkning af nu gällande stadganden, antager Utskottet såsom möjligt att han, efter här lemnade upplysningar, sjelf finner vidare åtgärd mindre behöflig. Utskottet hemställer således :

1:o att Herr A. F. Petterssons motion icke må bifallas, och

2:o att äfven Herr Nils Petterssons förslag lemnas utan vidare afseende.

Stockholm den 22 Februari 1878.

På Utskottets vägnar:

ADOLF HELANDER.
